

نقش رمان در زبان آموز

سهاسمیعی
دبیر زبان انگلیسی - خمام رشت

کلیدواژه‌ها: رمان، زبان آموزی

برای استفاده از رمان در زبان آموزی، طی مرحله مقدماتی حتی در سطح دوره راهنمایی - البته اگر به درجه مطلوب باشد - کافی است. تنها با معلوماتی در همان می توان، اگر نه از خود رمان ها، دست کم از ساده شده (retold و simplified) های آن ها استفاده کرد. به خصوص اگر زبان آموز ترجمه رمان را خوانده و با حوادث و جریان ها و چهره های داستان آشنا شده باشد، فهم ساده شده رمان برایش چندان دشوار نخواهد بود. پیداست که زبان آموز نباید انتظار داشته باشد که در همان گام های نخست، همه دقایق زبانی رمان ساده شده را در یابد؛ همچنان که کودک نیز در فرایند زبان آموزی قادر نیست هر آنچه را می شنود، به روشنی درک کند اما این حالت مانع برقراری ارتباط او با دیگران نمی شود.

توصیه می شود که زبان آموز هر دم به فرهنگ دو زبانه رجوع نکند و در زبان آموزی، رفتاری کودک وار داشته باشد. معانی، در کاربردهای مکرر و دریافت زبان، بیش از پیش روشن می شوند.

کافی است زبان آموز، فقط برای اخذ معنای واژه های کلیدی - که معمولاً پر بسامندند - به فرهنگ رجوع کند و چه بهتر که این فرهنگ دو زبانه نباشد. ارجح آن است که از فرهنگ یک زبانه ای استفاده کند که ماده لغت را به زبان ساده معنی و تعریف می کند. این اختیار حسن بزرگی دارد. زبان آموز، در شرح ماده لغت، با جمله ها و عباراتی آشنا می گردد که دانش زبانی او را بالا می برند و او را با ساختارها و الگوهای زبانی سهل الهضمی آشنا می سازند و از این راه، او را به بیان مقاصد به زبان ساده و آسان یاب خو

در فضای رمان، افرادی از قشرهای گوناگون جامعه در موقعیت های بسیار متنوع به سخن در می آیند. هر رمان نویسی، پاره ای از امکانات زبانی را در اثر خود وارد می کند. رمان، به این اعتبار، صحنه های پر شمار و گوناگون زندگی فردی و گروهی را در بر دارد.

می دهند. دانشگاه آکسفورد، برای وسعت بخشیدن به قلمرو زبان انگلیسی، ابتکار بسیار جالبی به خرج داده و برای صدها اثر داستانی گذشته و امروزی، تحریرهایی به زبان ساده فراهم آورده است. کتاب های این مجموعه از مبتدی (starter) تا درجه ششم رتبه بندی شده اند. زبان آموز از درجه ابتدایی آغاز می کند و همچون کودک، پله پله بالا می رود و گنجینه لغوی و آشنایی او با ساختار زبان در هر پله پرمایه تر و وسیع تر می گردد، به گونه ای که، در پله آخر، چه بسا بتواند نه از ساده شده رمان بلکه از خود آن استفاده کند. پیشرفت زبان آموز با طی این درجات چنان و چندان است که در آغاز کار، حتی تصور آن به او دست نمی داده و برایش باور کردنی نبوده است. البته طی این مسیر پشتکار و مداومت می خواهد.

رمان در یادگیری زبان وسیله کارآمدی است. برای روشن شدن نقش رمان در زبان آموزی، جا دارد به نحوه یادگیری زبان مادری در ایام کودکی نظر افکنیم. کودک در محیط طبیعی، بدون استفاده از دستور زبان و لغت نامه، زبان مادری را به آسان ترین صورت فرا می گیرد؛ آنچه در مراوده ها می گویند می فهمد و مقاصد خود را درست و بی خطای دستوری بیان می کند و قادر است با اهل زبان به راحتی ارتباط برقرار کند. بنابر نظر جامسکی، زبان شناس مشهور معاصر آمریکایی، استعداد فراگیری زبان در انسان فطری است. در ارتباط با دیگران، رفته رفته قواعد دستوری در ذهن کودک جا می گیرد. حتی کودک، براساس این قواعد که ناخودآگاه در ذهنش فعال می شوند، از راه قیاس، الگوهایی دستوری می سازد که در زبان وجود ندارند؛ مثلاً به جای بخت، پزید به کار می برد. بدین قرار، کودک برای یادگیری زبان مادری، نه به دستور زبان مدون نیاز پیدا می کند نه به لغت نامه؛ چون این هر دو را به صورت زنده در دسترس دارد. در مرحله ای از مراحل، با ایجاد شرایطی نظیر شرایط زبان آموزی کودک، می توان به طور طبیعی و بی تکلف زبان خارجی آموخت. این شرایط در محیط طبیعی زبان - کشور یا کلنی اهل زبان - یعنی در محیط ارتباط روزمره با اهل آن زبان فراهم می آید اما این امکان کمتر فراهم می آید و رمان، تا حد مطلوبی می تواند جانشین آن گردد؛ چون زبان رمان زنده و پویا و علاوه بر آن، شیرین و لذت بخش است و راحت هضم می شود. وانگهی، در فضای رمان، افرادی از قشرهای گوناگون جامعه در موقعیت های بسیار متنوع به سخن در می آیند. هر رمان نویسی، پاره ای از امکانات زبانی را در اثر خود وارد می کند. رمان، به این اعتبار، صحنه های پر شمار و گوناگون زندگی فردی و گروهی را در بر دارد و خواننده در رمان، با منشاها و حالات و جریان ها و حوادث رنگارنگ آشنا می گردد که با زبانی ظریف و زنده و پر حلاوت بیان شده اند. خواننده رمان، علاوه بر زندگی خود، زندگی های بسیاری را تجربه می کند و در گستره ای بس فراخ تر از محیط واقعی زندگی خویش، صداهای بی شماری را می شنود و با انواع کاربردهای زبانی مانوس می گردد و به ظرایف زبان دسترسی می یابد. افزون بر این ها، او با فرهنگ زبان خارجی و روح آن زبان نیز الفت پیدا می کند.

ادامه مطلب در صفحه ۹۶